

vala Moravanom sv. Ciril in Metod. Drugi še večji vzrok te trdovratnosti pa so bili takratni nemški mogotci, ki so pod versko pretvezo kazali čestokrat željo po slovanski posesti. Konec je bil ta, da Bodričem vsi njihovi Bogovi (Svetovid, Črt, Radigost, Perun, Veles, Triglav itd.) niso nič pomagali. Narodu je došla sreča sv. krsta, a po drugi strani je izgubil samostojnost.

Mnogo stoletij je že preteklo od onega časa. Ob baltškem morju, kjer je bila domovina Slovanov, prebiva sedaj nemški rod, kateremu so neznani naši glasovi. Ostala so samo imena: Ljubek, Vižmar, Bukovo, Roztok, Ribnica in množica drugih, ki kažejo, kdo da je bil tukaj prvotni posestnik.

(DALJE.)

SLOVENSKA.

Iz borbe med ilirsko in madžarofilsko stranko l. 1848/49. Napisal dr. Fran Ilešič. Ponatisk iz „Časopisa za zgodovino in narodopisje“. To je jako zanimiv donesek k političnim borbam tedanjega časa, dvakrat zanimiv ravno sedaj, ko živimo v podobnem času — seveda v čisto drugih razmerah. Gospod pisatelj pravi v uvodu:

Pred dualizmom so Slovenci iztočne Štajerske in Dolenjske Kranjske imeli ožje zveze s Hrvaško. Mnogo se jih je tam šolalo in udeleževalo hrvatskega kulturnega življenja. Duh ilirizma je zavel posebno po Slovenskih goricah, ki s svojih lozoslavnih brd odpirajo panoramo hrvatskega Zagorja, in dal Ilirom prvega pevca, Stanka Vraza. Vobče pa so Slovenci le rahlo sekundirali v ilirski slogi in leta 1848. bili malo pripravljeni za vprašanja o preosnovi zgodovinsko-provincialnih mej. Leta 1867. so bile te-le še bolj utrjene. Nabral sem gradivo nekaj v arhivu županije zagrebške, večinoma pa iz raznih novin, ki so bujno klile v razburjenem vzdušju leta 1848., nekaj ga je tudi iz ustnih izvestij. Arhivne študije v Zagrebu bodo te spomine popolnile. Časniški glasovi sicer niso vedno istina, a so značilni za duh in ozračje časa. V tem smislu je uvaževati „Wahrheit und Dichtung“. Slovenske čitatelje bi moglo vse to zanimati posebe še radi tega, ker se nahajajo v vrstah „madžaronskih“ l. 1848. tudi Slovenci.

Gospod pisatelj je nabral mnogo osebnih podatkov iz tedanje dóbe s hvalevredno natančnostjo. L.

Ilustrovani narodni koledar za l. 1906. Uredil prof. dr. Ant. Dolar. Last in zaloga „Zvezne tiskarne“ v Celju. V letošnjem „Narodnem koledarju“ čitamo spomin na rajnega dr. Gregorja Kreka, Kocbekov „Izlet v Logarsko dolino“, jako dober spis „Srednje šole na Slovenskem“, zanimivo razpravo „Celjski grofje in jugoslovansko ozemlje“ dr. Karola Verstovška, več pesmi itd. Izmed leposlovnih spisov omenimo zlasti Cankarjevo satiro „Martin Skočir in Anastasius v Schiwiz“. To je morda najboljša Cankarjeva satira. Pisatelj si je izbral za predmet Vegov spomenik, nekoliko tudi Prešernovega, ter z žgočim sarkazmom smeši omejenost one nizke inteligence, ki ji služijo rodoljubne slavnosti le zato, da na piedestalu naroda povzdiguje samo sebe. Cankar je z nepresežno fineso vzel iz te družbe dva tipa —: slavljena in slavitelja — ter ju popisuje s humorjem, ki bôde s tisočeriimi drobnimi iglicami. „Ksenija“ Vladimira Borotha se nam zdi površno predstavljena. „Kulturno politični pregled l. 1905.“ je jako enostranski in pomanjkljiv. Ravno glavni politični dogodki na Kranjskem so popolnoma izpuščeni. Gospod pisatelj se jih najbrže ni upal soditi. D.

Iz naroda za narod. I. shod narodno-radikalnega dijaštva od 5.—8. septembra 1905